

רמזים ושודות בפרשה

פרשיות ויקרא, צו, שמיני, תזריע

עריכה והוצאה לאור:
הרב מנחם מענדל רייצס
משעול הארבל 17 קרית גת

דרכי יצירת קשר
דוא"ל: rizs@neto.bezeqint.net
או: omekpshat@gmail.com
טלפון: 050-4125205 / 08-6882799

קובץ לדוגמא

מתוך הספר שעומד לצאת לאור בקרוב בעז"ה
הערות והארות יתקבלו בברכה!

ניתן גם לרכוש זכות נצח
ביהקדשה' לפרשה בתוך הספר

פרשת ויקרא

העוף והבהמה – מי 'גדול' יותר?

קרוב מנחה = תפילת מנחה

תפילה אחת, חמש מנחות

מֶלַח, מֶלַח, מֶלַח!

חמש מעלות במלח

לעילוי נשמת האשה

מרת **לאה ריקל**

בת הרה"צ ר' **ישכר דוב** הי"ד

הורביץ

גלב"ע י"ט מרחשון תש"פ

העוף והבהמה – מי 'גדול' יותר?

פרשת ויקרא עוסקת בדיני הקרבנות, והיא פותחת בקרבן 'עולה' הבא ממין הבהמה - בקר או צאן. נושא זה מסתיים במלים: "עֲלֵה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה'".¹ לאחר מכן ממשיכה התורה ומדברת על קרבן 'עולה' הבא מן העוף, וגם נושא זה מסתיים במלים זהות: "עֲלֵה הוּא, אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה'".²

כותב על כך רש"י בפירושו:³ "נאמר בעוף 'ריח ניחוח' ונאמר בבהמה 'ריח ניחוח' - לומר לך: **אחד המרבה ואחד הממעיט**, ובלבד שיכוון את לבו לשמים".

משפט זה הפך לביטוי רווח, שמשמעותו כי יש לשים את הדגש על האיכות ולא על הכמות, כשם שהתורה מתייחסת בכבוד זהה הן למביא הבהמה והן למביא העוף.

בספר 'ליקוטי לוי יצחק'⁴ מגלה דבר מעניין המוצפן

כאן:

כשאנו לומדים את דברי רש"י - "אחד המרבה ואחד הממעיט" - לפי פשוטם, אנו מבינים ש"המרבה" הוא זה שמביא בהמה גדולה, ואילו "הממעיט" הוא זה שמביא עוף קטן. אך אם כן, היה צריך להזכיר בתחילה את הבהמה ורק אחר כך את העוף - כשם שבמשפט "אחד המרבה ואחד הממעיט" בא "המרבה" לפני "הממעיט";

בהמה

$3 \times$

= עוף

1. א, יג.

2. שם, יז.

3. שם.

4. 'ליקוטי לוי יצחק' על הזוהר, חלק ב עמ' ע.

מדוע איפוא פותח רש"י דוקא בעוף - "נאמר בעוף ..
ונאמר בבהמה"?

מסתבר איפוא שמבחינה רוחנית נחשב דוקא העוף
כ"מרבה". ואכן, הדברים מעוגנים בגימטריא: 'בהמה'
שווה 52, ואילו 'עוף' שווה פי 3 בדיוק! (52 כפול 3 =
156).

ב'תורת מנחם'⁵ מוסיף ומחבר רמז זה עם המציאות
כפשוטה: בעולת בהמה אין הבהמה כולה ממש מוקטרת
על גבי המזבח, כי מפשיטים ממנה את העור והוא ניתן
לכהנים; ואילו בעולת עוף מקריבים את העוף כולו,
כולל הנוצות. מבחינה זו איפוא אפשר להגדיר דוקא את
קרבן העוף כ'מרבה', ואין פלא שהגימטריא של 'עוף'
גדולה יותר.

**בהמה
+ עוף
= יצחק**

ואם כבר הגענו לחשב את הערך המספרי של 'בהמה'
'ועוף' - נשים לב לעוד דבר מעניין: האישיות המזוהה
במיוחד עם קרבן העולה הוא יצחק אבינו, שנעקד על
גבי המזבח ועמד להישחט כקרבן עולה; ואמנם בסופו
של דבר נשאר יצחק בחיים (ובמקומו קרב האיל), אך
קדושת הקרבן נשארה בו והוא נחשב כל ימיו כ'עולה
תמימה'⁷.

ובכן, יצחק היה 'עולה' במובן מושלם ('עולה
תמימה'), והיתה לו גם את המעלה של 'עולת בהמה' וגם

5. 'תורת מנחם - תפארת לוי יצחק' על ספר שמות, עמ' קטו.

6. ליקוטי לוי יצחק שם.

7. זו הטיבה שבשונה מאברהם ויעקב - יצחק אבינו לא יצא מעולם מגבולות ארץ ישראל, כי
הקב"ה אמר לו: 'אתה עולה תמימה - ואין חוצה לארץ כדאי לך' (רש"י תולדות כו, ב).

את מעלת 'עולת עוף'; והסימן לכך: 'יצחק' בגימטריא 208, כמו 'בהמה' (=52) ו'עוף' (=156) גם יחד.

קרבן מנחה = תפילת מנחה

לאחר שהתורה מסיימת לדבר על קרבן ה'עולה', היא עוברת לדבר על קרבן 'מנחה'. בשונה מ'עולה' שהיא באה מבעלי החיים, ה'מנחה' היא קרבן צמחוני העשוי מסולת חטים ושמן זית.

גם ה'מנחה' מתקשרת עם יצחק אבינו:

עלה +
מנחה
= יצחק

השם 'מנחה' רגיל בפינו ככינוי לתפילה שמתפללים בשעות אחרי הצהריים, שתוקנה על ידי יצחק אבינו (אברהם תיקן את שחרית, יעקב את ערבית - ויצחק שבאמצע תיקן את מנחה⁸). וכמובן, העובדה שתפלה זו נקראת בשם 'מנחה', ממש באותו שם שבו קוראת התורה למין הקרבן הצמחוני, מלמדת על קשר עמוק בין השנים.

יצחק איפוא מחובר חזק לא רק לקרבן ה'עולה', אלא גם לקרבן ה'מנחה' - וגם זה מעוגן היטב בגימטריא (כך כתבו חכמי הקבלה⁹): כשנחבר את הערך המספרי של המלה 'עלה' (בכתיב חסר, כך היא כתובה בתורה) עם המלה 'מנחה' נקבל את הגימטריא של השם 'יצחק' ('עלה' - 105, 'מנחה' - 103, וביחד 208).

8. ברכות כו, ב. וראה לעיל במאמרנו לפרשת ויצא.

9. ראה 'ניצוצי אורות' לזהר חלק ג קכא, א. 'לקוטי לוי יצחק' על הזהר חלק א עמ' צא.

תפילה אחת, חמש מנחות

חז"ל אומרים¹⁰: "על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". מוסבר על כך¹¹, ששלושת עמודים אלו מקבילים לשלושת האבות: אברהם הצטיין בגמילות חסדים¹²; יעקב מדגיש את לימוד התורה¹³; ואילו יצחק מסמל יותר מכל את עמוד העבודה.

מהי "עבודה"? הכוונה היא לעבודת הקרבנות בבית המקדש, וגם לעבודת התפילה¹⁴ - שקשורה עם הקרבנות ומהווה כמו 'תחליף' להם. ואכן, הגימטריא של "יצחק" (208) ביחד עם אשתו "רבקה" (307) - שווה למספר 515, וזהו הערך המספרי של המלה "תפלה"¹⁵.

יצחק +
רבקה
= תפלה

אך כמו שהזכרנו, מבין התפילות והקרבנות עצמן - יש קשר מיוחד ליצחק עם ה'מנחה'. הבה ונראה כיצד המספר 515 (הערך של "יצחק" ו"רבקה" ביחד) שייך ל'מנחה':

'מנחה' היא בגימטריא 103, אולם בפרשה שלנו באים חמשה סוגי 'מנחה'. כלומר: התורה נותנת 5 אופציות לקרבן הצמחוני (1. מנחת סולת, 2. מנחת מחבת, 3. מנחת מרחשת, 4. מנחת חלות, 5. מנחת רקיקין) - ואכן,

מנחה
5 ×
= יצחק
ורבקה

10. בתחילת פרקי אבות.

11. זוהר ח"א קמו, ב.

12. כמו שהתורה מספרת על הכנסת האורחים שלו (וירא יח, ב ואילך), נטיעת אשל לעוברים ושבים (שם כא, לג), ועוד.

13. כמו שנאמר (תולדות כה, כז): "ויעקב איש תם יושב אוהלים", ופירש רש"י: "אהלו של שם ואהלו של עבר".

14. פירוש רבינו יונה לאבות שם.

15. 'לקוטי לוי יצחק' על הזוהר, חלק ב עמ' מה.

כשנכפיל את 'מנחה' (=103) חמש פעמים, נקבל בדיוק את המספר 515 כמנין "יצחק" ו"רבקה"¹⁶.

ועוד בהקשר זה - רמז נפלא מספר 'ליקוטי לוי יצחק'¹⁷:

שלושה צדיקים גדולים הסתלקו מן העולם ביום השבת - בזמן המנחה: יוסף הצדיק, משה רבינו ודוד המלך. לציון דבר זה אנו אומרים בתפלת מנחה של שבת שלושה פסוקים - "צדקתך .. וצדקתך .. צדקתך" - שהם כנגד יוסף, משה ודוד¹⁸.

= 515
+ יוסף
+ משה
+ דוד

ובכן, כשנחשב את הערך המספרי של שלושת השמות שנפטרו במנחה (יוסף =156, משה =345, דוד =14) - נקבל בדיוק את המספר 515, המתאים לערכה של המלה 'מנחה' כפי שהיא מוכפלת בחמש (וגם לשמותיהם של 'יצחק' ו'רבקה' יחד), כאמור.

מֶלַח, מֶלַח, מֶלַח!

דיברנו על קרבן ה'עולה' הבא מן בעלי החיים, ועל קרבן ה'מנחה' הבא מן הצומח. שני סוגי הקרבנות הללו

16. ויש להוסיף: בגמרא (מנחות קד, ב) מבואר הטעם לכך שקרבן ה'מנחה' מתחלק ל-5 סוגים - מפני שמי שמביא 'מנחה' הוא בדרך כלל עני, שאין לו יכולת כספית להביא בעל חיים, ולכן הוא מסתפק במשהו מן הצומח - וכדי לתת לעני הרגשה טובה ולהעצים את קרבנו, ניתנה לו האפשרות והמבחר להביא זאת בחמש צורות.

ומה מפליא לראות - מי הוא שאמר דבר זה בגמרא? החכם רבי יצחק (כשמו של יצחק אבינו)!
17. 'לקוטי לוי יצחק' על הש"ס, עמ' ו.

18. זהר חלק ב קנו, א. שולחן ערוך אדמו"ר הזקן סימן רצב סעיף ה.

שווים בכך שחובה לתבל אותם בדבר הבא מן הדומם: מלח. וכך נאמר בפרשה¹⁹: "וְכָל קֶרֶבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח, וְלֹא תִשְׁבֵּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קֶרֶבֶתְךָ תִּקְרֵיב מֶלַח".

3 'מלח'
3 =
מוקדים

בבית המקדש היו שלושה מוקדים שבהם היה המלח מרוכז, ובלשון הרמב"ם²⁰: "בשלשה מקומות היו נותנין המלח - בלשכת המלח, ועל גבי הכבש, ובראשו של מזבח. בלשכת המלח היו מולחין עורות הקדשים, ועל גבי הכבש מולחין האברים, ובראשו של מזבח מולחין הקומץ והלבונה ומנחות הנשרפות ועולת העוף";

ויש לכך רמז בלשון הכתוב כאן - שהמלה 'מלח' מוזכרת בו 3 פעמים ("וְכָל קֶרֶבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח, וְלֹא תִשְׁבֵּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קֶרֶבֶתְךָ תִּקְרֵיב מֶלַח").

המלח מתקשר עם המספר שלוש גם בשימוש הביתי-האישי. חכמי הקבלה כותבים²¹: "יזהר לשים מלח על השולחן (=שולחן האוכל), ולטבול הכרוסה של 'המוציא' שלוש פעמים במלח". כך באמת נוהגים בקהילות רבות.

'ה-ו-י-ה'
= 3×
מלח

מה הקשר בין לחם למלח, ולמה דוקא 3 פעמים? הנקודה היא, ש'לחם' ו'מלח' יש להם ערך מספרי זהה, 78, שהמיוחד בו הוא שהוא כולל 3 פעמים את ערכו

19. ב, יג.

20. הל' איסורי מזבח סוף פרק ה.

21. סידור האריז"ל – קול יעקב. שולחן ערוך אדמו"ר הזקן סימן קסז סעיף ח. ועוד.

המספרי של שם 'ה-ו-י-ה' (=26). את זאת אנו רומזים בטבילת הלחם במלח 3 פעמים²².

בכל מקרה, הטבילה של הלחם במלח מבוססת על המצוה שבפרשתנו למלוח את הקרבנות העולים על המזבח, כי השולחן שאוכלים עליו - דומה למזבח, והאכילה בכשרות ובקדושה נחשבת כקרבן²³.

ומה יעשה מי שאין לו מלח? המנהג הוא²⁴ שבכזה מצב פורסים פרוסה ו'מטבילים' אותה בתוך שארית הלחם: ראשית, ה'מלח' וה'לחם' מורכבים מאותם אותיות כך שהלחם יכול לשמש 'תחליף', ושנית, הלחם המצוי כיום כולל בתוכו גם מלח...

חמש מעלות במלח

בתורת החסידות מדברים הרבה על מעלתו של המלח, ומסבירים מדוע הוא כל כך חיוני בהקרבת הקרבן. ה'צמח צדק' מביא²⁵ שסגולתו של המלח ניכרת באותיותיו, שניתן להרכיב מהן את המלים - חלם, חמל, מחל (את המלה 'לחם' כבר הזכרנו).

22. בביאור המשמעות של הכפלת שם 'ה-ו-י-ה' שלושה פעמים דוקא - ראה 'לקוטי שיחות' חלק לט עמ' 266. וראה גם במאמרנו לפרשת אמור.

23. שולחן ערוך אדמו"ר הזקן שם.

24. כך כתב ה'כף החיים', סימן קטז אות לז.

25. 'אור התורה' ויקרא חלק א עמ' רל.

המלה 'חלם' מתייחסת לניקוד הנקרא בשם זה, והוא מתייחד בכך שהוא גבוה מכל הנקודות. נקודת 'חיריק', לדוגמא, נמצאת מתחת לאות המנוקדת, והמיוחד בנקודת 'חולם' הוא שהיא נמצאת גבוהה, מעל האות. ה'מלח' יש בו איפוא מסגולת ההגבהה והעליה למעלה, דבר הנחוץ מאוד בהקרבת הקרבן שאכן יעלה לרצון.

מֶלַח =
חֶלֶם,
חֶמֶל,
מַחֵל

וכמובן, כשהקרבן עולה למעלה כמו שצריך - אנחנו מרוויחים מכך. בזכות הקרבן הקב"ה 'חמל' עלינו ו'מחל' לנו על עוונותינו.

נסיים בעוד שני תכנים המסתתרים במלה 'מלח' -
וזאת אפילו בלי לשנות את סדר האותיות...

הראשון: את האותיות 'מלח' אפשר לנקד גם 'מֶלַח', כלומר: זה שאוחז את המשוטים המנהיגים את האונייה.

מֶלַח =
מֶלַח

מה באמת הקשר לקרבנות? רש"י כותב²⁶, כי המלה "ממולח" מתפרשת במשמעות של ערבוב, ולכן מנהיגי האונייה נקראים 'מלחים' על שם פעולת ערבוב המים: "על שם שמהפכין את המים במשוטות כשמנהיגים את הספינה, כאדם המהפך בכף ביצים טרופות לערבן עם המים".

נמצא לפי דבריו שה'מלח' הוא המערבב, וזהו איפוא הקשר לקרבנות שעל ידן מערבים ומחברים את העולם התחתון עם העולמות העליונים (כך מבואר ב'לקוטי תורה' לאדמו"ר הזקן²⁷).

26. בפירושו לתורה פרשת כי תשא ל, לה.

27. בסוף פרשת ויקרא (סעיפים ט-י).

השני: התורה קושרת בין המלח לברית - "מלח ברית אלקיך". כמה פירושים נאמרו ב'ברית' זו, וב'תורת לוי יצחק' מגלה רמז פשוט ויפה²⁸. לדבריו, המלח יש לו קשר עם ה'ברית' המוכרת והנפוצה - ברית מילה, והדבר בולט כאשר נפרק את המלה 'מלח' לשנים ונראה כיצד מסתרת בה פעולת המילה הנעשית ביום השמיני - מלח'...

מִלַּח =
מֶלַח

²⁸. 'תורת לוי יצחק' עמ' שלד.

פרשת צו

בגדים 'שמימיים'

הירידה מה'ציץ' עד שולי המעיל

כובע, מצנפת או מגבעת?

ה'הר' אבי ה'גבעות'

חג ה'שמונה' של הכהן הגדול

בגדי הרחמים החסרים

לעילוי נשמת הרה"ח

ר' נחום

ב"ר שלמה גבריאלי ז"ל

מרגליות

גלב"ע כ' אדר ה'תשע"ב

בגדים 'שמימיים'

בפרשת צו מתארת התורה כיצד משה חונך את אהרן ואת בניו ככהנים, ומשה מלביש את אהרן בבגדי הכהן הגדול:

”וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַכֹּהֲנֹת, וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט, וַיִּלְבֹּשׁ אֹתוֹ אֶת הַמְּעִיל, וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הָאָפֶד, וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאָפֶד וַיֹּאפֵד לוֹ בּוֹ. וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת הַחֹשֶׁן, וַיִּתֵּן אֶל הַחֹשֶׁן אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים. וַיִּשֶׂם אֶת הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ, וַיִּשֶׂם עַל הַמִּצְנֶפֶת אֶל מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵי הַקֶּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה”¹.

(בפסוקים כאן מפורטים רק שבעה בגדים. אבל ידוע לנו² כי היה גם בגד שמיני - מכנסיים הצמודות לגוף - שלא הוזכר כאן כנראה בגלל אופיו האישי³).

את סוד הבגדים וסדר הלבשה - מגלה לנו רבינו

בחיי בפירושו:

”סדר לבישתן (של הבגדים) - כסדר שבעה רקיעים⁴. מכנסיים שהיו לכסות בשר ערוה - כנגד הרקיע הראשון שבו 'לבנה', שהוא מכסה לעולם השפל; כתונת - כנגד הרקיע שבו 'כוכב'; אבנט - כנגד הרקיע שבו 'נוגה'; מעיל - כנגד הרקיע שבו 'חמה'; אפוד - כנגד אפודת הרקיע שבו 'מאדים'; חושן - כנגד הרקיע שבו 'צדק'; מצנפת - שהיה עליון בראש, כנגד הרקיע שבו 'שבתאי', שהוא עליון על כל השבעה, ראש הכוכבים”.

8 בגדים

7 =

רקיעים
וכסא
הכבוד

1. ח, טז-טז.

2. פרשת תצוה כח, מב.

3. ראה 'לקוטי שיחות' חלק כו עמ' 289 ואילך, ובמקורות המצויינים שם.

4. בענין שבעת הרקיעים ראה חגיגה יב, ב (ומהרש"א שם). ספר הזוהר חלק ג קכז, א. ועוד במקומות רבים.

הבגד השמיני והאחרון בסדר הלבישה הוא הציץ, שהוא המקודש מכולם - עליו כתוב: "קדש לה"⁵; והוא מקביל ל'כסא הכבוד', הנמצא מעל כל שבעת הרקיעים.

רעיון זה משתלב יפה עם מה שמציינים בעלי התוספות⁶, שהמלה "ציץ" שווה בערכה המספרי למלה "המקום"⁷ - מלה שמשמשים בה פעמים רבות ביחס לקב"ה (למשל בהגדה של פסח: "ברוך המקום, ברוך הוא").

ציץ =
'המקום'

ועוד מבית מדרשם של בעלי התוספות: קיים קשר בין הציץ עם הגאולה העתידה, אז יופיע הקב"ה בהדרו וינקום באויביו - כמו שאומר הנביא ישעיהו⁸: "כִּי יוֹם נִקְם בְּלִבִּי וְשָׁנַת גְּאוּלֵי בָאָה". ואכן, גם המלה "נקם" היא בגימטריא 190 (כמו "ציץ"), וגם המלה "קץ" כשיבוא קץ הגאולה, אז יקויים היעוד: "אוֹיְבֵי אֱלֹהֵי שָׁמַיִם וְעַלְיוֹ וְצִיץ גְּזֹרֹוֹ".

ציץ =
נקם,
קץ

הירידה מה'ציץ' עד שולי המעיל

מבין שמונת הבגדים של הכהן הגדול, היה בולט במיוחד ה'אפוד' שחגר על גופו¹⁰.

5. תצוה כח, לו.
6. 'תוספות השלם' בפרשת תצוה כח, לו אות ה ואות ט.
7. "ציץ" = 190, "המקום" = 191.
8. סג, ד.
9. תהלים קלב, יח.
10. בנוגע ליחודיות של האפוד, מוצאים אנו שהיו אישים שלא שימשו ככהונה בפועל, אך בשל מעלתם הרוחנית חגרו אפוד ("אפוד בד" - פשתן, בשונה מהאפוד של הכהן הגדול שהיה

על השם אפוד אומר 'בעל הטורים'¹¹, שהוא שווה בערכו למלה 'מלאך' (שניהם בגימטריא 91), ללמדך כי אהרן חגר את האפוד ונעשה דומה למלאכי השרת.

אפוד =
מלאך

בתורת הסוד¹² מדברים על כך שהמלה 'אפוד' היא בגימטריא של שני השמות הקדושים - 'ה-ו-י-ה' (=26) ו'אדנ-י' (=65) ביחד (=91)¹³. גימטריא זו מורה כמובן על מעלתו הנשגבה של ה'אפוד'.

אפוד =
ה-ו-י-ה +
'אדנ-י'

אבל, כשנכנסים לפרטים - גימטריא זו מלמדת על צד של ירידה (באופן יחסי!). שכן בעוד על הציץ שעל ראשו של הכהן נכתב שם 'ה-ו-י-ה' בלבד, שהוא השם המקודש ביותר, הרי ה'אפוד', שהוא חוגר על גופו, מחובר (לא רק עם השם 'ה-ו-י-ה', אלא) גם עם השם 'אדנ-י' שנחשב¹⁴ כ'ירידת מדרגה'¹⁵.

[נקודה זו של 'ירידת מדרגה' בתוך השמות האלוקיים, מודגשת במלה זו כפי שהיא כתובה בתורה, בכתב חסר:

'אפד' =
'א-להים'

צבעוני ועשוי באריגה מיוחדת (כדלהלן בפנים)), כדי לציין את הקירבה שלהם למדרגת הכהן הגדול. כפי כותב הרמב"ם (סוף הל' כלי המקדש): "להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול, שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש".

11. תצוה כח, לא.

12. 'אור התורה' שמות כרך ה עמ' א'תרמג. 'קהלת יעקב' ערך 'אפד' וערך 'אפוד'. ועוד.

13. יצוין, כי החיבור בין שני השמות הקדושים מודגש בזהותם של חכמי הלב שהתעסקו במלאכת המשכן ועשיית בגדי הכהונה, שבראשם עמדו האמן בצלאל שמשבט יהודה ועמו האמן האליאב שמשבט דן (כפי שמציינת התורה כמה פעמים (לדוגמא: בתחילת פרשת פקודי)).

העובדה שבראש המלאכה עמדו משני שבטים אלו דוקא אינה מקרית: בשם השבט 'הודה' יש לנו את האותיות של שם ה-ו-י-ה, ואילו בשם השבט 'דן' נרמז שם אדנ-י (האותיות 'דן' הן הבולטות בשם זה) - ראה עוד ספר המאמרים תרס"ה (מהדורה חדשה) ע' רעט.

14. לכן ההלכה היא שכאשר כתוב בסידור שם 'ה-ו-י-ה', לא מבטאים את השם העילאי כמות שהוא, אלא אומרים במקומו את שם 'אדנ-י' (שם ה-ו-י-ה הוא 'שם העצם' של הקב"ה, ואילו שם אדנ-י מתאר את הקשר שלו עם הבריאה, שהוא אדון כל).

15. ראה שער היחוד והאמונה פ"ז.

'אפד', ששווה בערכו המספרי לשם 'א-להים'¹⁶, שאף הוא נחשב כ'ירידת מדרגה' ביחס לשם ה-ו-י-ה¹⁷, ודומה בכך לשם 'א-דני'¹⁸].

ב'אור התורה'¹⁹ מציין בענין זה לעוד מספר שבו מתייחד האפוד - המספר 28, שאותו מוצאים בצורת אריגתו המיוחדת והצבעונית של האפוד, וכך מתאר זאת הרמב"ם²⁰:

"לוקח חוט אחד זהב טהור ונותנו עם ששה חוטין של תכלת, וכופל השבעה חוטין כאחת. וכן הוא עושה חוט זהב עם ששה של ארגמן, וחוט אחד עם ששה של תולעת שני, וחוט אחד עם ששה של פשתים - נמצאו ארבעה חוטי זהב, ונמצאו כל החוטים שמונה ועשרים".

ובכן, המספר 28 יש לו קשר מיוחד לשם 'אדני-י', וכנרמז בפסוק המפורסם²¹: "וְעֵתָהּ יִגְדֹל נָא כַח אֱ-דָנִי" (כח = 28).

28
החוטים
= כח
(אדני)

ובקיצור נמרץ נוסף (אף רעיון זה מ'אור התורה'²²), שבמעיל של הכהן הגדול, שהיה 'נמוך' עוד יותר בגובה הגוף - שהיה משתפל עד תחתית גוף הכהן²³, נרמזת עוד 'ירידת מדרגה', והיא מתבטאת במיוחד באביזרים

16. 'אפד' = 85, 'א-להים' = 86.

17. ולכן 'א-להים' בגימטריא 'הטבע' (ראה שער היחוד והאמונה פ"ו בתחילתו).

18. ראה ספרי המאמרים תרס"ה (מהדורה חדשה) ע' רעט, ובמקורות המצויינים שם.

19. שם כרך ה עמ' א'תרמה.

20. הל' כלי המקדש פ"ט ה"ה. תיאור זה נמצא גם בדברי רש"י תצוה כח, ו.

21. שלח יד, יז. וראה ב'אור התורה' במדבר כרך ב (עמ' תעג-תעד. עמ' תקב ואילך) בביאור ענין 'כח א-דני' לפי הקבלה, ושם מוסבר בהרחבה הקשר למספר 28 (וראה גם במאמרנו לפרשת יתרו).

22. שמות כרך ה עמ' א'תרפו.

23. עוד על ההשוואה והיחס בין האפוד לבין המעיל, שהאפוד 'גבוה' יותר מאשר המעיל - ראה לקוטי שיחות חלק כ עמ' 188 ובהערה 54.

המיוחדים שהיה בשוליו של המעיל - ה"רמונים".

ה'רמון' מסמל (כמבואר בתורת הסוד²⁴) את המלאך המפורסם 'מטט-רון'²⁵, שבשמו בולטות מאוד האותיות 'רמון'. על מלאך זה נאמרו דברים נפלאים, אבל כמובן אי אפשר להשוות את המלאך לשמות האלוקיים המתייחסים לקב"ה בעצמו²⁶.

רמון =
'מ(טט)
'רון

כובע, מצנפת או מגבעת?

בהמשך הפרשה²⁷ מסופר על כך שמשה הלביש גם את בני אהרן: "וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּלְבָּשֵׁם כְּתָנֹת, וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט, וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מְגַבְעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה". בני אהרן היו להם רק ארבעה בגדים - כתונת, אבנט ומגבעת המפורשים כאן, וכמובן גם מכנסיים כלבוש בסיסי.

עכשיו שימו לב להבדל שבין אהרן ובניו. מלבד ההבדל הכללי - לאהרן יש שמונה בגדים, ואילו לבניו

24. לקוטי תורה להאריז"ל פ' עקב (עה"פ ארץ חטה ושעורה וגו' ורמון וגו'). 'אור התורה' שבועות ע' קכא ואילך. ועוד.

25. לרוב נמנעים מלהזכיר את שמו המלא ולכן כותבים בקיצור 'מט'ט'.

26. ראה על מלאך זה בפרשת משפטים כג, כ-כא וברש"י שם. חדא"ג מהרש"א חולין ס, א. "ספר הליקוטים - דא"ח - צמח צדק", ערך מט'ט. ועוד.

[נקודת הדברים הנוגעת לענינו היא, שהשפע שמקורו בשמות האלוקיים, אינו יכול להתגלות ישירות בעולמנו, ולשם כך יש צורך ב"תיווכו" של המלאך שהוא המביא את השפע למטה].

27. ח, יג.

ארבעה בלבד - קיים הבדל נקודתי בולט במה שהם חובשים על הראש: **לאהרן שם משה מצנפת** (כמו שהוזכר לעיל), **ואילו לבניו חבש מגבעות.**

ולמעשה, המושג 'כובע' גם שייך לסדרה זו: המדרש²⁸ מקביל את הבגד שהיה על ראש הכהנים עם מה שנאמר על הקב²⁹ - "וְכֹבֵעַ יְשׁוּעָה בְּרֵאשׁוֹ".

לפנינו כמה נקודות נפלאות מ'ספר הליקוטים - צמח צדק³⁰, על שלושת השמות הללו - כובע, מצנפת ומגבעת:

כמובן שהקב"ה אינו מציאות גשמית ואין לו 'כובע' במובן הפיזי. כשאומרים עליו "כובע ישועה בראשו" מתכוונים למדרגה גבוהה בהתגלות האלוקית, בדומה לכובע שנמצא גבוה.

ואכן, המלה "כובע" היא בגימטריא 98, כמו המלים "חסד ה-ו-י-ה" (האותיות בע שבמלה 'כובע' שווים 'חסד'=72, והאותיות כו שווים לשמו של הקב"ה=26).

כובע
= חסד
ה-ו-י-ה,
חָנָם

ועוד: המספר 98 הוא גם הערך של המלה "חָנָם" - כי החסד הנמשך ממדרגה גבוהה זאת ניתן 'חנם', כלומר: ללא 'חשבון' וללא תלות במדת הזכאות של מקבלי החסד.

ה"מצנפת" שעל ראשו של אהרן קשורה עם "כובע הישועה" של הקב"ה, וגם היא רומזת על

(ת)צנפת
= כתר

28. שמות רבה פל"ח, ח.

29. ישעי' נט, יז.

30. 'ספר הליקוטים - דא"ח - צמח צדק', בערכים כובע, מגבעת, מצנפת.

אותו חסד עליון: עיקרה של המלה הן האותיות "צנפת" (אות מ' שבתחילת מילה באה לפעמים כאות שימוש בלבד³¹), השוות בערכן למלה "כתר" (=620), מושג ידוע בספרי הקבלה המתייחס לאותה מדרגה גבוהה של חסד רב (כשם שהכתר כפשוטו נמצא גבוה, מעל הראש, ובדומה לכובע), ועל כך נאמר בתהלים³² "מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ".

גם ה"מגבעות" של בני אהרן משתייכים לאותו ענין, אך ברמה נמוכה יותר. האותיות המרכזיות במלה זו הן האותיות "גבעות" (גם כאן, האות מ' שבתחילת המלה פחות עקרונית), ושוב יש לנו ביטוי למציאות גבוהה, בולטת מעל הקרקע; מצד שני, ידוע³³ כי קיים הבדל בין 'הרים' ל'גבעות', שה'גבעות' אינן כה גבוהות כמו ה'הרים' - ולכן בני אהרן חובשים 'מגבעות', המסמלות את העובדה שהם לא הגיעו למעלת ה'הרים' אלא כ'גבעות' בלבד.

(מ)גבעות
= גבעות

ה'הר' אבי ה'גבעות'

ה"מגבעות" של בני אהרן רומזות על שייכותם ל'גבעות', שהן נמוכות מהרים (כאמור לעיל). בהתאם

31. כמו "באתי מירושלים".

32. לא, כ.

33. הרד"ק כותב (תהלים קיד, ד): "גבעה כמו הר, אלא שאינה גבוה כמו ההר". וראה גם לקוטי תורה (לאדמו"ר הזקן) נצבים מה, א. ספר הליקוטים - דא"ח - צמח צדק, ערך 'גבעה'. ועוד.

לכך, ניתן לתאר את ההבדל הרוחני בין אהרן לבניו, להבדל שבין 'הר' ל'גבעות': בני אהרן מקבילים ל'גבעות' הנמוכות יותר, ואילו אהרן אביהם דומה ל'הר' רם ונישא.

ואכן, לא במקרה חלק בולט בשם 'אהרן' היא המלה 'הר', ומקום קבורתו הוא במקום שנקרא 'הר ההר'³⁴.

(א)הר(ן)
= הר

נוסיף עוד שבענין זה דומה אהרן לאברהם אבינו, שגם בשמו בולט הגובה והגדולה - **אב רם** (כך היה השם המקורי, והאות ה' נוספה מאוחר יותר³⁵). ואכן, בתורת החסידות מרבים לדבר על הדמיון שבין אהרן ואברהם, ששניהם הצטיינו במיוחד בענין של חסד רב ואהבה בלתי גבולית³⁶.

בענין זה מוסיף ב'לקוטי לוי יצחק'³⁷, כי כיון שאהרן דומה לאברהם, הרי שבניו מקבילים לבנו של אברהם - יצחק³⁸:

הא כיצד? לאהרן היו **ארבעה בנים**³⁹, וכשנעשה חשבון של המלה "בן" (=52) כפול 4 - נקבל את הגימטריא של "יצחק" (=208).

4 X בן =
יצחק

[ואם כבר הזכרנו את הגימטריא של 'יצחק', נזכיר רמז פשוט ויפה על פסוק בספר יהושע⁴⁰ שאומרים אותו

34. ראה תורת מנחם חלק טז עמ' 175.

35. לך לך יז, ה.

36. כמובן שלצד הדמיון ביניהם יש גם הבדלים. ראה בהרחבה רבה ב'ספר הערכים חב"ד', ערך 'אהרן - ביחס לאברהם'.

37. 'לקוטי לוי יצחק' על הזוהר חלק ב עמ' רסט.

38. ראה גם להלן במאמרנו לפרשת אחרי'.

39. וארא ו, כג. ובכ"מ.

40. כד, ג.

ב'הגדה של פסח': "וְאַרְבֵּה אֶת זְרַעוֹ וְאָתָּן לוֹ אֶת יִצְחָק". פסוק זה מעורר קושי, כי הוא מתחיל ב"וארבה את זרעו", ומסיים בבן אחד בלבד!... בדרך הרמז הדברים מסתדרים⁴¹, כי המלה 'ארבה' שווה בדיוק כמו המלה 'יצחק' (208). יש בגימטריא זו עומק רב, ואין כאן המקום].

חג ה'שמונה' של הכהן הגדול

בנוגע לבגדי אהרן הכהן הגדול, הזכרנו לעיל את דברי רבינו בחיי על כך שהיו שמונה בגדים דוקא, ובענין זה מציין ב'לקוטי לוי יצחק' דבר נפלא⁴²:

החג היחיד שיש בו שמונה ימים הוא חג החנוכה. והרי כללות ענין החנוכה טבוע בחותמו של מתתיהו הכהן הגדול, ואף פך השמן שנמצא היה "חתום בחותמו של כהן גדול"⁴³.

ואכן, גם תוארם של אותה משפחת כהנים בכללותה מתהדר במספר שמונה. כפי שאומרים ב'ועל הנסים', הרי הנס נעשה "בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו" - ובכך המלה 'חשמונאי' יש בה פעמיים את המספר שמונה: קודם כל, האות הראשונה (שהיא 'כותרת' למלה

חשמונאי
= ח,
שמונה

41. כך מבואר בשער הפסוקים של האריז"ל בתחילת פרשת בא. ועוד.

42. לקוטי לוי יצחק אגרות קודש עמ' שפו.

43. שבת כא, ב.

כולה) היא האות ח', שערכה 8; ושנית, האותיות הבאות יש בהן צליל ברור של 'שמונה' - מתאים לשמונת בגדי הכהן הגדול.

בגדי הרחמים החסרים

בענין שמונת בגדי הכהונה, מצינו ענין נוסף בתורת הקבלה⁴⁴, ששמונת הבגדים מתאימים לשמונת האותיות שבשני השמות המקודשים - 'ה-ו-י-ה' ו'אדנ-י'.

= 8
אותיות
'ה-ו-י-ה'
'אדנ-י'

ומעניין, שבניגוד לרושם הראשוני הרי דוקא הבגדים הפחות 'נוצצים' הם אלו שמקבילים לאותיות השם הקדוש ביותר, שם 'ה-ו-י-ה': מכנסיים, כתונת, מצנפת ואבנט. ואילו בגדי הזהב: ציץ, מעיל, אפוד וחושן - מקבילים לאותיות 'אדנ-י' (ואכן, בעבודת הקודש של יום הכפורים היה הכהן הגדול לובש רק את ארבעת הבגדים ה'פשוטים'⁴⁵, המקבילים לאותיות 'ה-ו-י-ה').

ה'מגלה עמוקות'⁴⁶ מביא בענין בגדי הכהונה את דברי הנביא המדבר אל בני ציון וירושלים ואומר להם - 'הֲיֵן בְּעֹגְתֵיכֶם נִמְפְרָתָם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלָחָה אִמְכֶם'⁴⁷; הכוונה במלה 'אִמְכֶם' היא כמובן ל'כנסת ישראל', ויש בה גם

"אִמְכֶם"
= א'בנט
מ'כנסיים
כ'תונת
מ'צנפת

44. ראה באריכות ב'ספר הליקוטים - דא"ח - צמח צדק', ערך 'כהנים, כהן גדול', עמ' סח ואילך.

45. אחרי טז, ד.

46. מהדורא תניינא, פרשת תצוה.

47. ישעיהו נ, א.

נוטריקון הרומז להיעדרם של הבגדים א'בנט מ'כנסיים כ'תונת מ'צנפת, שבעוונותינו הרבים כיום אינם בשימוש (מאז נחרב בית המקדש).

ולמה מזכירים, בענין זה של החורבן, רק את היעדרם של ארבעת הבגדים הללו (ולא את כל השמונה)?⁴⁸

מבאר הצדיק רבי ישראל - המגיד מקוזניץ⁴⁹, שארבעת בגדים אלו (אבנט, מכנסיים, כתונת, מצנפת - הרמוזים בנוטריקון של "אמכם") הם כנגד שם ה-ו-י-ה (כאמור); וכיון ששם ה'ו-י-ה' מורה על מדת הרחמים⁵⁰, לכן הגלות מתבטאת במיוחד בחסרונם של ארבעת בגדים אלו, כי "בחורבן הבית נסתלקו הרחמים"⁵¹.

יתן השם ונזכה במהרה בימינו לקיום תפלתנו "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", ושם נחיה ונראה את הכהנים בעבודתם עם בגדי הקודש שעליהם.

48. וראה מה שהאריך בזה ב"ליקוטי שושנים" מרבי שמשון מאוסטרופולי (לקוט ב').
49. בפירושו 'אור ישראל' על תיקוני זהר. וראה גם בספרו 'עבודת ישראל' ליום הכפורים (ד"ה כהן גדול).

50. ראה במאמרנו לפרשת וירא.
51. נוסיף ונעתיק מלשונו של המגיד מקוזניץ את ההסבר להבדל בין הכהן הגדול לשאר הכהנים בענין הבגדים:

"כהן הדיוט לא היה כוחו כ"כ להמתיק הדינים כל השנה, לכן לבש רק ארבע בגדי לבן והמשיך הרחמים על ידיהם; מה שאין כן כהן גדול משמש כל השנה בשמונה בגדים, וכולל הגבורות בחסדים. אבל ביום הכפורים שצריך לשמש לפני ולפנים לבש ארבע בגדי לבן, להמשיך מלבן העליון שאין בו דין כלל. ודי למבין".

[ציוין עוד, שבדברי המגיד מקוזניץ שם נותן רמז גם בארבעת בגדי הזהב - שראשי התיבות שלהם יוצרים את המלה 'אמחץ': א'פוד, מ'עיל, ח'ושן, צ"ץ (וראה גם 'לקוטי שושנים' שם). ואכמ"ל].

פרשת שמיני

נסתרות ה'חנוכה'

'יללה' ו'סוד' ביין אחד

אהרן "ישלם שנים"

מקדשי המשכן הרמוזים

לעילוי נשמת

ירחמאל הכהן

ב"ר בנימין ופאנידה

שושנה ע"ה

גלב"ע י"א טבת תשפ"ב

נסתרות ה'חנוכה'

בתחילתה של פרשת שמיני מסופר על חג ה'חנוכה' הראשון בהיסטוריה היהודית. הכוונה כמובן לחנוכת המשכן, שהתקיימה בראש-חודש ניסן, שנקרא גם 'היום השמיני' משום שבא לאחר שבעה ימים של הכנה, 'שבעת ימי המילואים'¹.

ב'לקוטי לוי יצחק' אנו מוצאים רמזים נפלאים בענין זה:²

ראשית, הערך המספרי של המלה 'חנוכה' (=89) שווה לגימטריא של המלים 'חסד טוב' - הקב"ה הראה את חסדו וטובו בכך שהשרה את שכינתו בתוך עם ישראל, דבר שגרם לשמחה גדולה, כמסופר בפרשה³.

שנית, גם המלה 'חנוכה' וגם המלה 'חסד' מתחילים באותה האות; והיא האות ח' - רמז לכך שזה קרה ביום השמיני⁴.

המספר שמונה מתקשר גם לאישיות המזוהה יותר מכל עם ענין החסד והטוב - אברהם אבינו, שבשמו נכלל השם הקדוש 'א-ל' 8 פעמים ('א-ל' שווה 31, ו'אברהם' שווה פי 8 = 248). דבר זה מתחבר עם מה שנאמר בספר הזוהר⁵, שהשראת השכינה במשכן באה דרך המלאך

חנוכה
= חסד
טוב

א-ל
= 8 ×
אברהם,
אוריאל

1. אגב, קיים קשר בין חנוכת המשכן ובין 'חנוכה' שאנו חוגגים בחודש כסלו (כזכר לחנוכת בית המקדש השני בימי החשמונאים), שכן מלאכת המשכן נמרה למעשה בכ"ה בכסלו, אלא שהחנוכה בפועל נדחתה עד א' בניסן ('לקוט שמעוני מלכים רמז קפד) לכן גם 'קריאת התורה' בימי החנוכה מדברת על חנוכת המשכן.
2. 'לקוטי לוי יצחק' על הזוהר חלק ב עמ' רסח.
3. ט, כד.
4. חלק ג לב, ב.

אוריא-ל⁵, שהגימטריא של שמו זהה לשם 'אברהם' וגם בשמו יש שמונה פעמים את השם 'א-ל'.

אך כאן בא דבר נוסף. בשמחת חנוכת המשכן נמהל צער גדול, כאשר מתו נדב ואביהוא, שני בניו הגדולים של אהרן. גם זה רמוז במלה 'חנוכה', כאשר נחלק אותה לשלושה: ח - ה'יום השמיני', בו נסתלקו: נו - בגימטריא 'נדב' (=56), כה - בגימטריא 'אביהוא' (=25).

חנוכה
+ ח =
+ נדב
אביהוא

'יללה' ו'סוד' ביין אחד

התורה מתארת את פטירתם של נדב ואביהוא בלשון זו⁶: "וַיִּצְאָ אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם, וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'".

המלה "אוֹתָם" כתובה בכתיב מלא - לא "אתם" (כפי שרגיל בתנ"ך), אלא "אוֹתָם" בתוספת ו'; 'בעל הטורים' רואה באות ו' הנוספת, שערכה 6, רמז לשישה פרטים שמזכירים חז"ל לחובתם של נדב ואביהוא, שהם היו הסיבה למאורע של "וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'".⁷

(א)ו(תם)
6 =
פרטים

5. המלאך 'אוריאל' הוא אחד מארבע המלאכים המפורסמים היוצרים ביחד את הנוטריקון 'גמרא': ג'בריאל, מ'יכאל, ר'פאל, א'זריאל (ראה על כך במאמרנו לפרשת תצוה ולהלן פרשת במדבר).

6. י, ב.

7. פרטים אלו מפורזים במקורות שונים, ועקרונית אפשר להבין אותם כשיטות חלוקות, אך 'בעל הטורים' כולל אותם יחד.

מקוצר היריעה, נתעכב כאן רק על אחד מתוך ששת הפרטים - לפיו חובתם של נדב ואביהוא היתה בכך שונכנסו למקדש שתויי יין⁸:

ענין היין בולט בהמשך הפרשה, שבה בא ציווי מיוחד בשלילה של שתיית יין: "וַיִּדְבֹּר ה' אֶל אֶהֱרֹן לְאמֹר, יֵין וְשִׁכָּר אֵל תִּשְׁתֶּה אֹתָהּ וּבְנֵיהָ אֹתָם בְּבִאָכֶם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ"⁹. מסתבר שאזהרה זו באה כהמשך ישיר למותם של נדב ואביהוא - שהיו שתויים.

היין אסור לא רק על מי שרוצה להיכנס לבית המקדש, אלא קיים איסור גם על מורה הוראה - רב - שאסור לו לפסוק הלכה כשהוא שתוי. גם תפילה צריכה להיות בישוב הדעת, ולכן מי שהגיע לשכרות אסור לו להתפלל; וכך נאמר בגמרא¹⁰: "שיכור אל יתפלל, ואם התפלל - תפלתו תועבה".

**'ושכר'
אל
תשת' -
הלכות
בראשי
תיבות**

'בעל הטורים' מוצא רמז להלכות אלו בתוך דברי התורה - "[יין] וְשִׁכָּר אֵל תִּשְׁתֶּה", שהם נוטריקון של המלים: ואם שתה כדי רביעית - אסור להורות; תפילת שיכור - תועבה!

עוד אומר 'בעל הטורים', שפסוק זה הוא הפסוק היחידי במקרא שמתחיל במלה "יין" ומכאן יש ללמוד כי היחס הכללי ליין צריך להיות כתוכנו של פסוק זה - יחס שלילי, בשל התוצאות ההרסניות שיכולה להביא שתיה בלתי מבוקרת.

8. רש"י, ב.

9. י, ח-ט.

10. עירובין סד, א.

לשליטת היין קיים גם רמז מספרי¹¹: המלה "היין" שווה 75, וזו גם הגימטריא של המלה "יללה", ללמדנו ששתיית יין עלולה להביא ל'יללה', כמו שאירע כאן בנדב ואביהוא ובעוד מקרים המסופרים בתנ"ך. וכך אמרו חז"ל¹²: "אין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין".

יין =
יללה

אך קיים גם צד שני למטבע. בל נשכח שהיין הוא משקה חשוב המשמש אותנו לקידוש, הבדלה ועוד אירועים מקודשים. אף לזה מוצא 'בעל הטורים' רמז בתורה, שכן הפסוק הבא - הצמוד לפסוק זה המדבר על היין - מתחיל במלה "וּלְהַבְדִּיל", והסמיכות מלמדת שהיין משמש אותנו ב'הבדלה' הנערכת במוצאי שבת.

"ולהבדיל"
=
הבדלה

[ב'תורת מנחם'¹³ מוסיף, שיתכן שגם העובדה שנדב ואביהוא היו שתויי יין, יש לה קשר ליין ההבדלה - שהרי חנוכת המשכן היתה ביום ראשון בשבוע].

ואכן, ידוע לנו מדברי חז"ל¹⁴ כי נדב ואביהוא היו באמת אנשים גדולים וצדיקים, ומסתבר שגם אותם מעשים שנחשבו להם לחטא היה בהם צד חיובי. נצטט מקצת מדברי הספר הקבלי 'שני לוחות הברית', המציג גישה מפתיעה בנושא היין.

11. כן כותב 'בעל הטורים' בפרשת נח ט, כא.

12. ברכות מ, א.

13. שיחת שבת פ' תזריע תשמ"א.

14. רש"י בפרשתנו י, ג.

לאחר שהוא מדבר - כהנחיה כללית - כנגד השתיה והשכרות, הוא מוסיף ומסתייג¹⁵: "ואני מלמד זכות לקדושים אשר בארץ המה, אנשי השם ומשרתיו, ששתו לפעמים הרבה יותר מדאי בסעודות גדולות, בפרט בסעודות מצוה, בוודאי היתה כוונתם בזה לשם שמים - כי מתוך משתה היין היו אומרים דברי תורה על השולחן הרבה מאוד .. כי ברבות השמחה .. הוא יותר מוכן לגלות תעלומות חכמה .. נמצא כוונת הגדולים אפילו כששותים דרך שכרות היא רצויה, כי אין כוונתם בזה אלא אל הדבר הטוב הנמשך מזה".

גם למעלת היין קיים רמז מספרי מפורסם - "יין" שווה 70, כמו המלה "סוד", ומכאן ש"נכנס יין יצא סוד"¹⁶; לכן כשאנשים גדולים בצדקותם שותים יין, הדבר מסייע בידם להגיע לרמות גבוהות של השפעה של סודות התורה. מסתבר איפוא שגם נדב ואביהוא לא שתו סתם יין, אלא מתוך מטרה טובה¹⁷, אלא שלא נזהרו מספיק ולכן מתו; בכל מקרה, אנשים רגילים כמונו - בוודאי צריכים להיזהר שבעתיים.

יין =
סוד

15. שער האותיות, קדושת האכילה סעיף ג.

16. עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. ועוד.

17. ראה 'לקוטי שיחות' חלק לא עמ' 179 ואילך.

אהרן "ישלם שנים"

עד כאן דיברנו על מות נדב ואביהוא כפי שמבינים אותם בדרך פשוטה, שאכן הדבר אירע כעונש על מעשיהם של נדב ואביהוא עצמם. אולם בדברי חז"ל מוצאים אנו זוויות ראייה נוספות, שלפיהם מתברר כי יש לאסון זה שרשים קדומים שאינם באשמתם של נדב ואביהוא כלל.

לפי אחת הגישות, מות נדב ואביהוא היה כעונש לאהרן אביהם על כך שנטל חלק בחטא העגל.

בעלי התוספות¹⁸ מביאים בענין זה את דברי התורה בפרשת משפטים¹⁹: "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, עַל שׂוֹר עַל חֲמוֹר .. עַד הָאֱלֹקִים יָבֹא דְבַר שְׁנִיָּהֶם, אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹקִים יְשַׁלֵּם שָׁנִים לְרֵעֵהוּ". פסוק זה מדבר במי שפשע בחפץ שהופקד תחת ידו והתכוון לגנוב אותו לעצמו; כאשר מוכיחים את פשעו בבית הדין, הוא צריך לשלם לבעל החפץ תשלומי כפל, כלומר: שני חפצים במקום אחד²⁰ - "יְשַׁלֵּם שָׁנִים".

בפסוק זה קיים רמז לאהרן - המלים שבתחילת הפסוק "עַל דְּבַר פֶּשַׁע" הם בגימטריא "אהרן פשע" (=256). גם המלים הבאות: "עַל שׂוֹר עַל חֲמוֹר" - מתאימות לחטא העגל: העגל הוא הרי ממשפחת השור, ומי שהסית את אהרן להשתתף בעשייתו היו אנשים רעים שנחשבים

'כל דבר'
= אהרן

18. 'תוספות השלם' על הפסוק אותיות ב-ג.

19. כב, ח.

20. הרמב"ם (הלכות גניבה פ"א ה"ד) מסביר: "נמצא מפסיד כשיעור שביקש לחסר את חברו".

ל'חמורים'²¹; ובכן, למרבה הצער אהרן 'שילם שנים' - בשני בניו הגדולים.

רעיון זה מסביר לנו את מה שכתוב בפרשת השבוע:
 "וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל אֶלְעָזָר וְאֶל אֵיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים"²² - כי היתה גזירה כללית על בני אהרן, והעובדה ששני הבנים הצעירים, אלעזר ואיתמר, נותרו בחיים אינה מובנת מאליה.

המקובלים מוסיפים²³, כי העובדה שמתוך בני אהרן מתו דוקא נדב ואביהוא, קשורה לכך ששורש נשמתם נוטה יותר למדת הגבורה (בשונה מאחיהם אלעזר ואיתמר), והדבר נרמז בכך שהערך המספרי של שני השמות יחד (נדב = 56, אביהוא = 25) הוא 81, מספר היוצר את המלה "אף" המתקשרת עם כעס ורוגז (כמו "וַיִּחַרְהוּ אֵף"²⁴).

נדב +
אביהוא
= אף

מקדשי המשכן הרמוזים

זוית ראייה נוספת בדברי חז"ל קובעת, שמות נדב ואביהוא שייך דוקא לזה שהם היו בדרגה עילאית נשגבה.

21. על מצרים נאמר בפסוק (יחזקאל כג, כ) "אשר בשר חמורים בשרם". המסיתים לעשיית העגל היו ה'ערב רב' - מצריים שהתגיירו.

22. י, יב. ראה פירוש רש"י שם.

23. ראה 'ספר הערכים חב"ד' בערך 'אהרן', עמ' קב ובהערה 1025.

24. פרשת 'והיה אם שמוע' (עקב יא, יז).

כך מוצאים אנו שמיד לאחר האסון אומר משה לאהרן:²⁵
 "הוא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לְאמֹר: בְּקִרְבֵי אֶקְדֵּשׁ!" כלומר: כבר
 קודם המאורע אמר הקב"ה שתהיה התגלות קדושה
 מיוחדת שתבוא על ידי פטירתם של 'קרובי' –
 קרוביו של הקב"ה; וכעת מתברר ש'קרובי' הם בני
 אהרן.

גם כאן יש לנו גימטריא יפה מבית מדרשם של בעלי
 התוספות:²⁶ ערכה המספרי של המלה 'בְּקִרְבֵי' שווה
 למלים 'בבני אהרן' (=320).

'בקרובי'
 = בבני
 אהרן

רמז נוסף לכך שהתקדשות המשכן תבוא דוקא על
 ידי נדב ואביהוא, ניתן לראות כבר בדבריו המוקדמים
 של הקב"ה אודות הענין:

רש"י מפנה אותנו לפסוק שנאמר בספר שמות²⁷,
 כאשר הקב"ה דיבר עם משה על התוכנית של המשכן
 ואמר לו: "וְנִעַדְתִּי שְׁמָהּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי"; היה
 כאן רמז שתבוא קדושה מיוחדת במשכן על ידי פטירתם
 של המכובדים ביותר בעם ישראל (ורש"י מוסיף: "אמר
 לו משה לאהרן: אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית
 במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך; עכשיו
 רואה אני שהם גדולים ממני וממך").

'ונקדש'
 = הן נדב
 ואביהוא
 בני אהרן

ובכן, גם כאן מגלים לנו בעלי התוספות²⁸: המלה
 "וְנִקְדַּשׁ" שווה 460, וזו גם הגימטריא של המלים "הן
 נדב ואביהוא בני אהרן".

²⁵. י', ג.

²⁶. 'תוספות השלם' על הפסוק אות ו.

²⁷. כט, מג.

²⁸. 'תוספות השלם' על הפסוק בספר שמות שם.

נסיים נושא לא-פשוט זה ברמז אופטימי ומעשי (מדברי ה'שפתי כהן' על הפרשה). המלה "בקרובי" כתובה בתורה בכתב חסר - "בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ"; את המלה "בְּקִרְבֵי" יש לחלק לשנים ולקרוא "בְּקִרְבֵי", כלומר: כאשר עשרה מישראל (=10) נאספים יחדיו - אז שורה השכינה ואפשר לומר 'קדיש' ו'קדושה' ("אקדש").

'בקרבי'
= בקרב
'

יהי רצון שגזכה להתקדש מתוך בריאות ושמחה, ובקרוב יתקדש העולם כולו בגאולה השלימה ובתחיית המתים.

פרשת תזריע

'מילה' אחת, רמזים רבים

ש-ס-ב-צ: 'קוד' הנגעים

הצופן הסודי של סיפור הנביא

סוד 11 הפסוקים

לעילוי נשמת

ארנון משה אברהם

ב"ר דוד ע"ה

הלוי

הי"ד

נפל על משמרתו ב"מלחמת מצוה"

ז' כסלו תשפ"ד

'מילה' אחת, רמזים רבים

פרשת השבוע ברובה עוסקת בענינים של דיני טומאה וטהרה, אולם בתחילת הפרשה יש פסוק יוצא מן הכלל²⁹. בשונה מרוב רובה של הפרשה הוא אינו עוסק בענינים של טומאה, אלא **במצוה הגדולה של ברית מילה**. הפסוק הוא קצר - בעל 5 מלים בלבד: **"וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ"**.

'בעל הטורים' מציין דבר יפה: קיים עוד פסוק שכולל 5 מלים, והוא מוכר לנו מאוד מנוסח ה'קידוש' של שבת. פסוק זה מדבר על כניסת השבת הראשונה בהיסטוריה, ואומר³⁰: **"וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם"**. ולמעשה, הדמיון בין שני הפסוקים אינו רק במספר המלים הזהה, אלא גם במספר האותיות השווה (תספרו ותראו...).

מה באה ללמדנו השוואה זו? שאת ברית המילה יש לעשות "ביום השמיני", אפילו אם היום השמיני יוצא בשבת. נכון שבדרך כלל אסור בשבת לעשות מעשים אלו של הוצאת דם וכו', אולם מצות המילה ביום השמיני כה חשובה שיש לקיימה אפילו באותו יום שעליו נאמר **"וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם"**.

עוד פרט הלכתי הנלמד מתוך הפסוק - שאפשר לקיים את ברית המילה במשך כל היום השמיני, החל מהבוקר מוקדם ועד הרגע האחרון שלפני שקיעת השמש. וכך

'וביום
השמיני..
' =
'ויכלו
השמים..
'

'וביום
השמיני
ימול
בשר'
= שכל
היום
יהיה
כשר
למול

29. יב, ג.

30. בראשית ב, א.

אמרו חז"ל³¹: "וביום השמיני ימול בשר ערלתו [ולא נאמר "ובבוקר"] - מלמד שכל היום כשר למילה."

זה נרמז גם בגימטריא של המלים "וּבְיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּשָׂרַ עֶרְלָתוֹ" ששווה 1067, וזהו גם ערכם של המלים "שכל היום יהיה כשר למול".

הלכה נוספת שנלמדת קשורה לתוכן הכללי של הפרשה - נגע הצרעת. בדרך כלל אדם שיש בו צרעת אסור לו לעשות פעולות של 'העלמת ראיות', אלא הוא מחוייב ללכת אל הכהן ולטפל בו כפי הוראותיו. אולם אם הכתם נמצא במקום של בשר הערלה - אז המצוה היא להסיר את הערלה למרות שבכך הוא מסיר מעליו את הצרעת. וכך אמרו חז"ל³² על הפסוק: "ימול בשר ערלתו - ואף על פי שיש שם בהרת" (= 'בהרת' היא אחד מסוגי הצרעת המוזכרים בפרשה).

'ימול'
בשר
ערלתו'
= אף
על פי
שעליו
בהרת

זה נרמז גם בגימטריא של המלים "יְמוּל בְּשָׂרַ עֶרְלָתוֹ" שהם בגימטריא 1294, כמו המלים "אף על פי שעליו בהרת". גימטריא זו היא מבית מדרשו של רבי יהודה החסיד³³.

ונוסיף עוד רמז נחמד, הקושר את המילה עם עבודת הקרבנות³⁴:

פרט למקום המקדש שנבחר להקרבת הקרבנות, אסור לנו באיסור חמור להתעסק בהקרבת קרבנות בכל

31. יומא כח, ב.

32. שבת קלב, ב.

33. 'ספר גימטריאות על התורה' עמ' תקנז.

34. 'תוספות השלם' על הפסוק כאן, אות יא.

מקום שהוא. עם זאת, קיימות פעולות שאנו עושים שיש להם דמיון מסויים להקרבת קרבן, והבולטת שבהן היא ברית המילה - עליה נאמר במדרשים רבים³⁵ כי המכניס את בנו בברית נחשב כאילו מקריב קרבן.

רמז להקבלה זו נמצא בזמן המילה - היום השמיני:

התורה קובעת, שאפשר להביא עגל רך כקרבן החל מהיום השמיני ללידתו - "שֹׁר או כֶּשֶׁב או עֵז פִּי יוֹלֵד, וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ, וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לַה'";³⁶

ובכן, אומרים בעלי התוספות³⁷ על הפסוק בפתיחת פרשתנו - "אִשָּׁה פִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר": "זָכָר" בא"ת ב"ש 'עגל'³⁸. מה עגל שבעה ימים תחת אמו וביום השמיני קרב, כך זכר - וביום השמיני ימול"³⁹.

ועוד מבית מדרשם של בעלי התוספות, בענין הקשר בין ברית המילה לקרבן על המזבח⁴⁰:

הגוטריוקון של המלה 'מזבח' הוא - מילה זמנה ביום ח'.

בא"ת
ב"ש:
זָכָר =
עגל

'מזבח'
= מ'ילה
ז'מנה
'ב'יום ח'

35. ויקרא רבה פרשה כז פ"סקא י'. פרקי דרבי אליעזר פרק כט. זוהר ח"א צה, א.

36. אמור כב, כז.

37. מושב זקנים מבעלי התוספות.

38. האות ז' מתחלפת בע', הכ' בל', והג' בר'.

39. בפירוש 'שפתי כהן' על התורה מזכיר רמז זה ומסביר אותו בקשר לחטא העגל - ברית המילה שמחלישה במדה מסויימת את כחו של הזכר' נועדה "להתיש כח הערלה ולהתיש הקליפה שבאה בסיבת העגל .. שלא יוציא לעג עלינו".

40. 'תוספות השלם' - פרשת תזריע יב, ג אות יא.

ש-ס-ב-צ: 'קוד' הנגעים

הפרשה ברובה עוסקת בדיני נגעים, נושא שנחשב כאחד מהנושאים החמורים והסבוכים בהלכה.

מסכת שלימה וארוכה הוקדשה לנושא זה במשנה והיא נקראת מסכת 'נגעים', ומיד בתחילתה מפרט התנא שיש ארבעה גוונים שנחשבים כ'נגע' **טמא**: החזק מביניהם הוא מראה של שלג לבן, פחות עז הוא מראה לבן הדומה ל'סיד ההיכל', ועוד שני גוונים טמאים - צבע הדומה ללובן הביצה, ולובן המקביל לצמר נקי של כבש.

כמו הלכות רבות, פירוט ארבעה גוונים אלו אינו מפורש בתורה שבכתב והוא מהדברים שעברו במסורת מדור לדור; יחד עם זאת, בפירוש 'שפתי כהן' לפרשתנו מגלה אסמכתא מעניינת לרביעייה הזאת בתוך לשון התורה.

ש-ס-ב-צ
= ש'לג,
ס'יד,
ב'יצה,
צ'מר

התורה פותחת את דיני הנגעים בלשון זו⁴¹: "אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת, וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרְעַת...". כשנשים לב נראה שיש כאן ארבע כינויים למראה החריג [מלבד הכינוי הבסיסי של 'נגע']: (1) שאת, (2) ספחת, (3) בהרת, (4) צרעת. גם בהמשך הפרשה התורה משתמשת בכינויים אלו לסירוגין (פעם נאמר 'שאת', פעם 'בהרת' וכו').

ובכן, ראשי התיבות של ארבע כינויים אלו הוא ש-ס-ב-צ ('שאת', 'ספחת', 'בהרת', 'צרעת'); ו'קוד' זה עצמו

הוא ראשי התיבות של ארבעת המראות שעברו מדור לדור - שלג, ס'יד, ב'יצה, צ'מר!

הצופן הסודי של סיפור הנביא

הפרשה עוסקת בטומאת הנגעים, ואף ה'ההפטרה' עוסקת באותו תוכן (וכך גם ההפטרה של הפרשה הבאה, פרשת מצורע): היא מספרת על מצורעים שהיו במהלך ההיסטוריה. מקור ההפטרה מספר מלכים, בפרקים המספרים על ממלכת ישראל כפי שהיתה בימי אלישע הנביא, שהתגורר אז בעיר הבירה שנקראה 'שומרון'.

ב'הפטרה' מסופר על שר הצבא של ממלכת ארם - שהיתה שכנה לממלכת ישראל: שמו היה 'נעמן' והוא סבל מצרעת. על ידי נערה ישראלית שהתגלגלה לארם נודע לנעמן על קיומו של הנביא אלישע, והוא בא אל הנביא, בליווי פמליה מכובדת, כדי שזה 'יטפל' בצרעת שהפריעה לו. המסר של אלישע היה שהרפואה תבוא על ידי רחצה במי הירדן, וכך היה: "וַיֵּרֶד וַיִּטְבַּל בַּיַּרְדֵּן שִׁבְעַת פְּעָמִים כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹקִים, וַיָּשָׁב בְּשָׂרׁוֹ כְּבָשָׂר נֶעַר קֶטַן וַיִּטְהַר"⁴². נעמן התפעל מאוד מהנס והדבר גרם לו לאמונה חזקה באלוקי ישראל (למרות שהוא נשאר לא יהודי).

איך באמת ידע אלישע לשלוח את נעמן אל הירדן? - השאלה לא קשה במיוחד, כי אלישע היה נביא גדול ולא היה זה הנס היחיד שחולל בכחות האלוקיים שניחן בהם; אך בספר הקדמון 'צרור המור' מתגלה לנו דבר מפתיע⁴³, והוא **שאלישע הבין את הדברים מתוך תורת משה!** כל פרטי הסיפור - העובדה שהמצורע הנכרי נקרא בשם **נעמן**, הנביא שריפא אותו נקרא **אלישע**, והרפואה באה על ידי **מי הירדן** - יש להם רמז די שקוף בספר התורה, וכפי שנראה (המהלך מורכב מעט, אבל שווה...).

אז ככה:

'נגע ..
הכהן'
- רמז
'לנעמן'

בפרשת 'תזריע' קיים פסוק כללי, שבא כהקדמה לדיני הצרעת, ובו נאמר⁴⁴: **"נִגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן"**. פסוק זה הוא נדיר מאוד - הוא מהבודדים בתורה שגם מתחיל באות נו"ן ("נגע") וגם מסיים באות נו"ן ("הכהן"), ויש כאן רמז לאותו מצורע ששמו - נעמן - מתחיל ומסיים באות נו"ן.

אבל רגע, בפסוק זה כתוב שיש להפנות את המצורע **אל הכהן**, והרי אלישע לא היה כהן! מסתבר שאלישע למד את המלה 'אדם' שבפסוק זה - "נגע צרעת כי תהיה באדם" - כמתאימה ליהודי בלבד (כמו בעוד מקומות בתורה שבהם המלה 'אדם' מתייחסת דוקא לבני

'נביא ..
תשמעון'
- רמז
לאלישע

43. יסודו של רעיון זה הוא בדברי רבי יהודה החסיד, כמובא ב'ספר גימטריאות' ח"ב ע' קיט-קכ. ונצטט כאן מעט מלשונו: "מאין לקח אלישע זאת הרפואה? בדק בשם 'נעמן' ומצא, תחילתו נו"ן וסופו נו"ן ובאמצע ע"מ, ופירושו 'עם נו"ן', יש לי למצוא רפואה שיהא דומה לו. ובדק בחומש ומצא ג' פסוקים שתחילתן נו"ן וסופן נו"ן".

44. יג, ט.

ישראל⁴⁵), ולכן הבין כי דוקא יהודי מצורע צריך ללכת אל הכהן, ואילו מי שאינו יהודי - צריך ללכת למישהו אחר. למי באמת? כאן הסתייע אלישע בפסוק נדיר נוסף, שגם הוא מתחיל באות נו"ן ומסיים באות נו"ן⁴⁶: "נְבִיא מְקַרְבֵּךְ מֵאַחֶיךָ כְּמִנֵּי יָקִים לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ אֲלִיו תִּשְׁמָעוּן".

כך איפוא טופל נעמן, ששמו מתחיל ומסתיים באות נו"ן, דוקא על ידי "נביא מקרבך". ולמעשה, גם שמו הספציפי של הנביא - אלישע - רמוז בפסוק זה, שכן אותיות שמו מסתרות בו, כפי שתראו באותיות המודגשות: "נְבִיא מְקַרְבֵּךְ מֵאַחֶיךָ כְּמִנֵּי יָקִים לָךְ ה'-ה-ו-ה אֱלֹהֶיךָ אֲלִיו תִּשְׁמָעוּן".

ועדיין לא הסברנו: כיצד ידע אלישע לשלוח את נעמן לנהר הירדן? זאת למד אלישע מהפסוק השלישי בתורה המתאפיין בתופעה נדירה זו של התחלה וסיום באות נו"ן (וזהו. יש בתורה רק 3 פסוקים כאלה!), ובו נאמר כך⁴⁷: "נְחֻנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לְפָנַי ה' אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶתְנוּ אֲחֻזַּת נְחֻלָּתְנוּ מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן". לא ניכנס כאן להקשר הפשוט של פסוק זה, אבל ברור שיש בו רמז לנעמן ש"עבר חלוץ" והגיע עם פמליה גדולה ממקומו שבארץ ארם אל ארץ כנען (=שמה הקדום של ארץ ישראל); ואכן, אותיות השם "נעמן" צפונות בארבע המלים הראשונות שבפסוק, כפי שתראו באותיות המודגשות: "נְחֻנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לְפָנַי".

'נחנו ..
לירדן'
- רמז
לטהרה
בירדן

45. יבמות טא, א.
46. שופטים יח, טו.
47. מטות לב, לב.

ובכן, בסוף פסוק זה נאמר "מַעֲבָר לַיְרֵדָן" - ומכאן למד אלישע שרפואת נעמן תהיה על ידי רחיצה בנהר הירדן! [ולמה שבע פעמים? כי בפרשת 'מצורע' נאמר⁴⁸ שטהרתו של יהודי מצורע היא על ידי שמזים עליו שבע פעמים מה'מים החיים', וכהקבלה לכך רחץ נעמן שבע פעמים⁴⁹].

נסיים רעיון מופלא זה בציטוט לשונו של 'צרוור המור': "אלישע היה יושב ודורש אלו הפסוקים, ובהם היה צופה ומביט ענין נעמן .. ולהודיענו עומק התורה וסתריה".

סוד 11 הפסוקים

הזכרנו את הפסוק שבפרשה "נִגַע צָרְעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" ואת המיוחד שבו בהיותו הפסוק הראשון בתורה שפותח ומסיים באות נו"ן. הזכרנו גם שקיימים בתורה עוד 2 פסוקים כמותו, ועכשיו נוסיף שבנביאים ובכתובים קיימים עוד 8 פסוקים כאלה (אחד הידועים שבהם הוא משיר-השירים⁵⁰: "נִפְתַּת תַּטְפָּנָה

48. יד, ז.

49. כך מוסבר ב'פירושי התורה לרבי יהודה החסיד', שהובאו ב'ספר גימטריאות' הנ"ל (וראה שם דרך נוספת להטביר את המספר שבע דוקא).

50. ד, יא.

שִׁפְתוֹתַיִךְ כְּלֶה דָּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ וְרִיחַ שְׁלֹמֹתַיִךְ
כְּרִיחַ לְבָנוֹן" - בסוף הכל 11 פסוקים בכל התנ"ך.

בהרבה סידורים מופיעים 11 פסוקים אלו לאמירה בכל מוצאי שבת, ואמירתם נחשבת כסגולה להינצל מעין הרע. החיד"א בספרו "דבש לפי"⁵¹ כותב, כי המלה "נון" בארמית פירושה דג, ולכן פסוקים אלו - שמתחילים ומסיימים באות נו"ן - יש בהם סגולה מיוחדת להציל מעין הרע, כשם שהדגים נמצאים בתוך הים ואין עין הרע שולטת בהם⁵².

נון = דג

עוד מביא החיד"א כי בכל אחד-עשר הפסוקים אין את האות ס', ולכן "הקורא אותן - מבריא שטן ממנו", כי המלה "שטן" מתחילה באות ס' (האות ס' זהה עם השי"ן השמאלית שבה מתחילה המלה "שטן").

לא ס'
ולא פ'
= אין
עניינים
שליליים

עוד אות שנעדרת מכל הפסוקים הללו היא האות הסופית פ', וגם בכך יש רמז להצלה ממצבים שליליים שונים שמסתיימים באות זו: אף, נגף, שצף, קצף, זעף⁵³.

בספר 'שני לוחות הברית'⁵⁴ מאריך הרבה בענינם של הפסוקים הללו. הוא מנתח כל פסוק בנפרד, וכמובן לא נוכל להביא כאן את דבריו הארוכים. הנקודה העולה מדבריו היא שהפסוקים הללו מייצגים את הרעיון של 'ירידה צורך עליה':

51. בסוף מערכת נו"ן.

52. כדברי הגמרא ברכות כ, א.

53. ראה גם להלן במאמרנו לפרשת בחוקותי.

54. מסכת תענית, פרק תורה אור, דרוש מטות מסעי.

נ =
נפילה,
= קימה

האות נ' נחשבת כסמל של נ'פילה. כך מסבירים חז"ל⁵⁵ את העובדה שבמזמור המפורסם 'תהלה לדוד' ('אשרי') יש פסוקים בכל אותיות הא-ב, מלבד אות אחת שחסרה - האות נ': "מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? מפני שיש בה נפילה, שנאמר⁵⁶ 'נַפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל'.

אם כן, העובדה שהפסוק "נגע צרעת" - וכך יתר הפסוקים - מתחיל באות נ', מסמלת מצב של נפילה. הנפילה מתבטאת גם בצורתה של האות נ' שהיא כפופה, ועל כך נאמר במזמור 'תהלה לדוד' (מיד לאחר הפסוק החסר' שהיה אמור להתחיל באות נ'): "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנְּפִלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים".

ובכן, הפסוקים מתחילים בנ' כפופה, אבל מסתיימים באות נו"ן סופית שהיא זקופה, גבוהה וישרה. כך מסבירים⁵⁷ גם את הפסוק שהזכרנו (מפסקים אותו בצורה שונה מהבנתו הרגילה): "נַפְלָה - לֹא תוֹסִיף; קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל!". סיום הפסוק בנו"ן הארוכה והישרה מסמל את העבודה ש'בתולת ישראל' קמה מנפילתה ועומדת נצבה וגבוהה.

ה'צמח צדק' ממשיך ומסביר ברוח זו⁵⁸ את העובדה שיש 11 פסוקים כאלה. המספר 11 הוא מספר שמסמל את כחות הטומאה (עולם הקדושה מתאפיין במספר 10,

55. ברכות ד, ב.

56. עמוס ה, ב.

57. ברכות שם ("במערבא מתרצי לה הכי").

58. 'אור התורה' על מגילת אסתר, עמ' קי; פרשת ראה, עמ' תרפא-תרפב.

והמספר 11 מבטא חריגה שלילית מהמספר השלם - בבחינת "כל המוסיף גורע"⁵⁹),

ולכן קיימים 11 פסוקים שמתחילים בג' כפופה ומראים על נפילה שבאה מצד כחות הטומאה; אך בסופו של דבר הופך הקב"ה את הירידה לעליה, והסיום הוא באות גו"ן סופית המסמלת זקיפות קומה.

[ביטוי מוחשי למהפך זה סביב האות גו"ן ניתן לראות אצל המן הרשע, שהכין עץ גבוה באורך של גו"ן (=50) אמות כדי לתלות עליו את מרדכי. בסופו של דבר התהפכה הגו"ן לטובה ומי שנתלו על העץ היו 11 הרשעים - המן ועשרת בניו. ניתן להוסיף עוד, שתלייתו של המן על העץ היתה בחודש ניסן, ששמו מתחיל בג' כפופה ומסתיים בגו"ן ישרה⁶⁰].

11
פסוקים
- ביטול
11 כחות
הטומאה

59. ראה בהרחבה במאמרנו לפרשת כי תשא.

60. שיחת ש"פ ויקרא תנש"א.